

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI NOMIDAN
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

05.10.2022 йил

Қорақўл тумани

4-2004-2201/588-сонли иш

Қорақўл туманлараро иқтисодий судининг судьяси Н.Зоиров, судья ёрдамчиси Ж.Баратов котиблигида даъвогар- АААнинг "БББ" акциядорлик жамияти манфаатида жавобгар- ВВВВВ фермер хўжалигидан 49380006 сўм ундириш тўғрисидаги даъво аризасини даъвогар вакили - жамият ҳуқуқшуноси [REDACTED] (2022 йил 03 октябрдаги 578-сонли ишончнома асосида), жавобгар раҳбари [REDACTED] иштирокида Қорақўл туман электр тармоқлари корхонаси маъмурий биносида сайёр очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

даъвогар –ССССнинг "БББ" акциядорлик жамияти манфаатида иқтисодий судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгар ВВВВВ фермер хўжалигидан 49380006 сўм асосий қарз ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъвони қўллаб-қувватлашини, даъво аризасидаги важларни такрорлаб, жавобгар билан 2020 йил 10 сентябрда 1/162-сонли давлат эҳтиёжи бошоқли дон харид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузилганлигини, хўжаликка бошоқли дон етиштириш учун уруғлик дон берилганлигини, жавобгар шартномага кўра 36.5 тонна бошоқли дон топшириш мажбуриятини олганлигини, жавобгар етказиб берилган уруғлик дон учун тўловларни амалга оширмаганлигини, қарздорлик 2019 йилдан бошлаб келганлигини, корхона бухгалтериясида жавобгарнинг 2019 йил ноябр ойида олинган уруғлик дон учун ҳисобварақ-фактураларга асос бўлган ҳужжатлар, яъни фермер хўжалигининг уруғлик дон олиши учун берилган ишончнома, юк хатлари мавжуд эмаслигини, улар топилмаганлигини, қонуний қарор қабул қилишни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар раҳбари даъво талабини тан олмаслигини, 2019-2021 йилларда даъвогарга бошоқли дон етказиб берганлигини ва ушбу даврда уруғлик дон қабул қилиб олганлигини, даъвогарнинг ўзи 2022 йил 07 мартда 38500000 сўм миқдорида фермер хўжалиги олдида қарзи бўлганлигини, ушбу қарздорликни ундириб бериш тўғрисида Олот туман адлия бўлимига мурожаат қилганлигини, Олот туман адлия бўлимининг сўровига асосан даъвогар ушбу миқдордаги қарздорлигини тан олиб, уни 2022 йил ҳосилидан тўлаб бериш тўғрисида хат ва қарздорлик тўғрисида солиштирма-далолатнома тақдим этганлигини, 2019 йил 29 октябрда 9885082,05 сўмлик 2430 кг уруғлик донни даъвогардан олганлигини, ушбу миқдордаги уруғлик донни олиш учун ишончнома берганлигини ва юк хати олганлигини, бироқ даъвогар 2019 йил 29 октябрдаги 785-сонли ҳисобварақ-фактурада асоссиз равишда яна кўшимча

26177161,73 сўмлик 6435 кг, 2019 йил 16 ноябрдаги 1204-сонли ҳисобварақ-фактурада 15496346,25 сўмлик 3750 кг, 2019 йил 19 ноябрдаги 1254-сонли ҳисобварақ-фактурада 33058872 сўмлик 8000 кг уруғлик дон олинганлиги тўғрисида маълумотлар киритиб, уни қарз сифатида ёзганлигини, ушбу миқдордаги уруғлик дон маҳсулотини олмаганлигини ва улар учун ишончномалар бермаганлигини, юк хатлари мавжуд эмаслигини, ушбу ҳисобварақ-фактураларга асос бўлган ҳужжатларни даъвогардан талаб қилганида улар топиб бера олишмаганлигини, тақдим этилган 2019 йил операциялар тўғрисидаги солиштирма далолатномада асоссиз равишда 74732379,98 сўм қарздорлик ёзилганлигини, 2020 йил 01 январ ҳолатида 24537435,81 сўм кредитор қарз билан ўтганлигини, 2020 йилда 63468002,26 сўмлик, 2021 йилда 63230424,2 сўмлик дон топширганлигини, даъвогар томонидан қисман тўловлар амалга оширилгандан сўнг, 38500000 сўм миқдорида кредитор қарздорлик қолганлигини, даъво аризасини қаноатлантиришни рад этишни сўради.

Суд, ишда тарафлар вакилини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб чиқиб, қуйидагиларга асосан даъво талабини қаноатлантиришни рад этишни, суд харажатларини даъвогар зиммасига қолдириб, давлат божини даъвогардан ундиришни лозим деб топади.

Иш ҳужжатларидан кўринишича, тарафлар ўртасида 10.09.2020 йилда 1/162-сонли давлат эҳтиёжи учун бошоқли дон етказиб бериш бўйича контрактация шартномаси тузилган. Унга кўра "Хўжалик" "Тайёрловчи"га бошоқли дон топшириш мажбуриятини, "Таёрловчи" эса "Хўжалик"дан етиштирилган маҳсулотни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 2.2- қисмининг "д" кичик бандига кўра, хўжалик тайёрловчидан олган уруғлик нархини мазкур шартнома белгиланган муддатларда тўлаш мажбуриятини олган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддасига кўра мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 465-моддасига кўра контрактация шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга – тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда муайян баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Даъвогар 2021 йил 31 декабр ҳолатида 49380006,98 сўм дебитор қарздорликни асос қилиб, етказиб берилган уруғлик дон маҳсулоти ҳақини ундириб бериш тўғрисида даъво кўзғатган. Ваҳоланки, даъвогар томонидан 2020 йил 10 сентябрда тузилган шартномага асосан 2020 йил 23 октябрда 24678315 сўмлик уруғлик дон етказиб берилган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 68-моддаси биринчи қисмига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Даъвогар томонидан тақдим этилган этилган 2019-2021 йиллардаги солиштирма далолатномалар таҳлил қилинганда, жавобгар "BBBBB" фермер хўжалигининг 2019 йил 31 декабр ҳолатида 89235642,44 сўм, 2020 йил 31

декабр ҳолатида 113662946,18 сўм, 2021 йил 31 декабр ҳолатида 49380006,98 сўм дебитор қарздорлиги мавжудлиги кўринади.

Ваҳоланки, 2019 йилдаги солиштирма-далолатномада 2019 йил 29 октябрда 36062243,78 сўмлик, 16 ноябрда 15496346,25 сўмлик ва 19 ноябрда 33058872 сўмлик уруғлик дон етказиб берилганлиги акс эттирилган бўлсада, бироқ, жавобгарга амалда 2019 йил 29 октябрда 9885082,05 сўмлик 2430 кг уруғлик дон етказиб берилган бўлиб, қолган уруғлик дон нархи асоссиз киритилган. Ушбу ҳолатни фермер хўжалиги томонидан 2430 кг уруғлик дон олиш учун 2019 йил 29 октябрда берилган 31-сонли ишонч қоғози ва ушбу санада тузилган рақамсиз юк хати ёзувлари тасдиқлайди. Даъвогар вакили томонидан 2019 йил 29 октябрда 26177161,73 сўмлик 6435 кг, 16 ноябрда 15496346,25 сўмлик 3750 кг ва 19 ноябрда 33058872 сўмлик 8000 кг уруғлик дон етказиб берилганлиги ҳолатлари исботлаб берилмади, уларни исботловчи далиллар, жумладан фермер хўжалиги томонидан маҳсулот олиш учун ишончномалар, расмийлаштирилган юк хатлари тақдим этилмади. Демак, фермер хўжалигининг 2019 йил 31 декабр ҳолатида қарздорлиги 89235642,44 сўм эмас, балки 14503262,46 сўмни ташкил қилган. Худди шундай, 2020 йил 31 декабр ҳолатида фермер хўжалигининг қарздорлиги 113662946,18 сўм эмас, балки 38930566,18 сўмни ташкил қилган. Демак, фермер хўжалигининг 2021 йил 31 декабр ҳолатида дебитор қарздорлиги солиштирма далолтномада кўрсатилганидек, 49380006,98 сўм эмас, балки кредитор қарздорлиги 25352373,02 сўмни ташкил қилган. Бундан ташқари фермер хўжалигининг кредитор қарздорлиги мавжудлиги даъвогар томонидан жавобгарга 2022 йил 07 мартда тақдим этилган солиштирма-далолатнома билан ҳам ўз тасдиғини топади: ушбу далолатномага кўра фермер хўжалигининг кредитор қарздорлиги 38500000 сўмни ташкил қилади.

Демак, даъвогарнинг даъво талаби асоссиздир ва уни қаноатлантиришни рад этиш лозим бўлади.

Баён этилганларга кўра, даъво талабини қаноатлантиришни рад этиш, давлат божини даъвогардан ундириш лозим.

Юқоридагилардан келиб чиқиб Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68, 72, 118, 176-179, 180-моддаларини қўллаб, суд

ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Даъво талабини қаноатлантириш рад этилсин.
2. Олдиндан тўланган 24000 сўм почта харажати даъвогар зиммасига қолдирилсин.
3. Даъвогар – "БББ" акциядорлик жамиятидан Ўзбекистон Республикаси бюджетига 987600,12 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақалари берилсин.

Ҳал қилув қарори устидан апелляция тартибида шикоят бериш мумкин..

Судья

Н.Зоиров